

El mobiliari del dormitori d'abans

El llit i la caixa són peces insubstituïbles de tot dormitori tradicional de matrimoni. La tipologia que presenten és immensa. Tanmateix, i per allò que fa referència als llits, podem distingir dos tipus bàsics: el de petges i el compost per capçal i peuera. El primer es troba ordinàriament a les cases més pobres, encara que també és típic dels estudis dels llauradors de l'Horta, i no únicament dels jornalers. El segon és generalment propi dels habitatges amb una posició econòmica més folgada.

Cadascun d'aquests tipus de llit presenta nombroses variacions. Així, els cavallets o banquetes que caracteritzen al llit de petges poden ser de ferro o de fusta, i el seu nombre oscil·la de dos a tres. Damunt de les petges, recolzen les posts que sostenen unes descomunals màrfegues, plenes de pellofes, i algun matalàs de borra. Uns llençols de llenç gruixut, un remejat cobrellit de percal i un coixí amb coixinera ratllada de vius colors completen el panorama que presenta aquest llit.

Les disparitats que apareixen dintre del segons tipus de llit són més abundants, i depenen tant dels materials utilitzats per a la confecció del capçal i de la peuera, com de la mateixa ornamentació. El llit de fusta pot estar resolt simplement per dos bastidors tornejats, on hi ha encastats múltiples bastonets verticals; sovint, la fusta del bastiment és corbada i presenta al seu interior espirals, ones i arcs resolts d'ídèntica forma; d'altres vegades, els marcs estan reblits d'un tauler emplafonat i austerament tallat. Quan el llit és de metall, el ferro, el níquel o el bronze són els materials més emprats, els quals apareixen sovint formant artístiques combinacions.

L'ornamentació dels llits amb capçal i peuera és, en general, sòbriament arquitectònica, encara que en el de fusta pot aparèixer una talla superposada a la part superior del capçal, i al de ferro haver-hi sobreposat algun detall daurat. Els matalassos són ací de borra i/o llana, i reposen damunt d'unes fustes transversals recolzades en dos llistons llargs o, més modernament, sobre un somier metàl·lic. No falten tampoc els llençols -de llenç caser o de botiga, de cotó o de fil -, ni el cobertor de percal o piquè amb valona de mussolina estampada, de seda crua o de fi domàs. No cal dir que aquesta roba de llit varia d'acord amb la posició social de la família.

Segons siga el nivell social de la casa, així serà el llit dels altres dormitoris. A les cases de nivell mitjà o alt, els llits són de fusta o de ferro, mentre que a les més senzilles el problema es resol amb un catre de fusta unit per una lona o un teixit de filferro, o bé per una màrfega que reposa directament damunt del terra.

La caixa és l'avantpassat de bona part del nostre mobiliari. Unes quantes posts més o menys construïdes i treballades constitueixen un contenidor perfecte de roba i objectes personals. Hi ha una gamma nombrosa en mesures diverses, tipus de fusta i ornamentacions. N'hi ha que tenen una llargària de quasi metre i mig, mentre que les més altes no solen ultrapassar els 75cm. D'alçada. El pi, la morera i el noguer són les fustes més freqüentment emprades, segons el nivell social de la família.

La caixa s'aguanta sobre un sòcol motllurat que reposa directament damunt d'unes potes, les quals adopten molt sovint la forma de grapa més o menys perfilada. Pocs més detalls ornamentals sol tenir la caixa al seu exterior: la part frontal i els laterals són sovint llisos, encara que de vegades apareixen treballades en relleu les inicials de la mestressa de la casa o alguns arcs de mig punt. No és excepcional trobar al seu interior alguns departaments, un calaix secret o un fals fons per a desar-hi valors.

La còmoda o calaixera, que reemplaça gradualment la caixa, es troba sempre en un costat del dormitori principal. De fusta envernissada o xapada de noguer, llueix als seus calaixos tiradors daurats i una gruixuda pedra de marbre al damunt. De vegades, damunt de la còmoda penja un espill de regular grandària, el marc del qual conjunta amb la calaixera i el llit. No és estrany trobar, recolzada damunt de la calaixera, una urna de vidre amb forma de caixa, contenint alguna imatge religiosa.

Als dormitoris tradicionals els armaris són poc freqüents i sempre que s'hi troben, és a les cases més acabades. Quelcom de semblant sol passar amb les tauletes de nit, encara que també se'n troben en alguns habitatges més senzilles, com és el cas de les barraques de l'horta.

Per tal de fer la toaleta personal o per rentar-se simplement les mans, s'utilitza l'aigua que prèviament s'ha vessat dintre d'un recipient dedicat a aquest servei exclusiu: llibrellet de fang envernissat o palangana esmaltada o de ceràmica. El suport d'unes i altres és molt variat: de vegades la mateixa gerra d'aigua potable serveix de basament d'un llibrellet; d'altres, es tracta d'un simple cèrcol de ferro encastat a la paret; sovint hi ha un palanganer amb peus de ferro o de fusta amb dues anses laterals per a les tovalloles. Quan el peu de l'aiguamans és de fusta, suporta també freqüentment un espill, podent resultar el conjunt més o menys luxós. Encara hi ha, a les cases més riques, una pica de ceràmica, amb o sense dibuixos, la qual reposa damunt d'un armariet amb portes que amaga un receptacle on es recull l'aigua que hi cau pel forat de la pica.

Si el rentamans no té anses, hi ha sempre a prop -penjant d'un clau o d'una estaqueta, o bé reposant damunt d'un cavallet de fusta clavat a la paret que es troba a un costat del mateix palanganer-, alguna peça de roba per eixugar-se. Aquesta funció pot ser complida per un simple tros de drap blanc o per uns manolls de xarxa vella -anomenats filats a la Marina-, o també per una aflecada tovallola de fil cru, que pot dur bordades les inicials de la mestressa de casa.

Vicent Català Gisbert
Restaurador de mobles
C/ Molí de la Safranera, 11
03730 -Xàbia

[Ver artículo original \(225 lecturas\)](#)